Nr 77.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 193, 194, 195 och 212 §§ utsökningslagen m. m.; given Stockholms slott den 20 februari 1925.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 193, 194, 195 och 212 §§ utsökningslagen; och

2) lag angående meddelande av underrättelse i visst fall före vräkning ur tjänst m. m.

GUSTAF.

Torsten Nothin

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 193, 194, 195 och 212 §§ utsökningslagen.

Härigenom förordnas, att 193, 194, 195 och 212 §§ utsökningslagen skola erhålla följande ändrade lydelse:

193 §.

Förordnande, varom i 192 § sägs, må ej verkställas, med mindre underrättelse därom, att verkställighet är sökt, blivit genom utmätningsman meddelad den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före vräkningen. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit den, som ansökningen avser, annorledes tillhanda inom tid, som nyss är sagd, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr; vare det ock gillt. Har han ej stadigt hemvist i riket och ej heller känt ombud i orten, vare underrättelse, som nu är sagd, ej av nöden.

Utmätningsmannen äge, där förhållandena därtill föranleda, medgiva skäligt anstånd med vräkningen.

Vad här ovan är stadgat gälle ock, där eljest enligt denna lag vräkning från fast egendom eller ur hus skall äga rum.

194 §.

Kvarstad, skingrings- eller reseförbud eller handräckning enligt 192 § eller försäljning av lös egendom, å vilken lagts kvarstad eller vilken ställts under skingringsförbud, må ej av överexekutor beviljas, där ej sökanden ställt pant eller borgen för den skada, som kan genom åtgärden vederparten tillskyndas. Finnes, då fråga är om kvarstad, skingrings- eller reseförbud eller handräckning enligt 192 §, någon, som bör sådan säkerhet ställa, ur stånd därtill, och har han för sin talan visat synnerliga skäl, äge överexekutor honom från säkerhets ställande befria.

195 §.

Ansökning om kvarstad, förbud eller annan handräckning skall göras skriftligen. Ej må ansökningen bifallas innan tillfälle att därå svara blivit vederparten lämnat; finner överexekutor saken sådan, att den dylikt uppskov ej tåla kan, äge han att den äskade åtgärden bevilja tills vidare

och intill dess annorledes förordnat varder, dock icke i det fall, varom i 192 § sägs.

Finner överexekutor, att den, som talan anhängiggjort, saknar skäl därtill, give genast sitt beslut därom. Skall någon i målet höras, förordne överexekutor, huru det ske må; och äge överexekutor därvid förelägga vite eller äventyr att, om part försummar fullgöra vad honom varder ålagt, målet ändå avgöres.

Vad i nästföregående moment är stadgat vare ock gällande i andra hos överexekutor förekommande utsökningsmål, för vilka annan ordning ej finnes i denna lag föreskriven.

212 §.

Har överexekutor genom särskilt beslut utlåtit sig över omständighet, som angår målets behandling; däröver må ej besvär anföras annorledes än i sammanhang med huvudsaken. Ej vare part förment att särskilt överklaga förordnande, som enligt 195 § 1 mom. eller 208 § före målets slutliga avgörande meddelas. Tilltror part sig visa, att utsökningsmål av överexekutor onödigt uppehålles; äge då att däröver klaga.

Förslag
till
Lag

om meddelande av underrättelse i visst fall före vräkning ur tjänst m. m.

Härigenom förordnas som följer:

Vad i 193 § utsökningslagen stadgas angående meddelande av underrättelse om sökt verkställighet av förordnande, varom i 192 § samma lag sägs, ävensom angående anstånd med vräkning skall äga motsvarande tillämpning i fråga om vräkning ur tjänst, varom i 5 § i legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833 förmäles.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 januari 1925.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, HANSSON, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Nothin anför:

»Under de senare åren har den uppfattning alltmera gjort sig gällande, att det stöd, gällande lagstiftning erbjuder för tillvaratagande av hyresgästs eller annan bostadsinnehavares berättigade intressen, i vissa avsenden icke är tillräckligt. En sida av detta spörsmål har otvivelaktigt ställts i särskild belysning genom de vräkningsåtgärder, vilka under de senast förflutna månaderna talrikt förekommit och genom tidningspressen bragts till allmän kännedom.

Frågan om vissa reformer inom nyssnämnda rättsområde är sedan någon tid tillbaka föremål för övervägande. Den av professorn V. Lundstedt på uppdrag av Kungl. Maj:t verkställda »Förberedande utredning av vissa principer för en reformering av hyresrätten» har för yttrande remitterats till socialstyrelsen. Vissa närliggande frågor innefattas under den av 1924 års riksdag gjorda framställningen om utredning rörande upphävande av legostadgan. Även detta ärende är för närvarande under socialstyrelsens behandling.

Innan de nu omnämnda utredningarna blivit förda till slut, låter det sig tydligen icke göra att i alla dess konsekvenser bedöma frågan om en i ena eller andra avseendet utvidgad rätt för hyresgäst eller bostadsinnehavare till besittning av lägenheten. Därav följer, att det ej heller är möjligt att nu vidtaga någon definitiv lagstiftningsåtgärd beträffande förutsättningarna för fastighetsägares befogenhet att genom offentlig myndighets medverkan skilja lägenhetsinnehavare från besittning av lägenheten. Oberoende härav synes mig emellertid ett försök kunna göras att i ett visst hänseende mildra verkningarna av det nuvarande vräkningsförfarandet. I lag finnes icke något stadgande om skyldighet för utmätningsman att, innan vräkning verkställes, underrätta den, som skall vräkas, om den stundande verkställigheten. Då vräkning innebär ett starkt ingrepp i levnadsförhållandena för den, som skall vräkas, synes det nödvändigt, att han något i förväg erhåller underrättelse om verkställigheten, så att han må hava möjlighet att nödtorftigt ordna för sig och sin familj samt sitt bohag. Införande av en viss lagbestämd respittid

i detta hänseende skulle därför enligt min uppfattning innebära ett steg i riktning mot ett mera humant tillvägagående än som stundom förekommer i dylika fall.

Om nu nämnt anstånd med verkställande av vräkning medgives, måste det i sakens nuvarande läge — då frågan om rättsförhållandet mellan husägare och hyresgäst icke kan upptagas — inskränkas till en jämförelsevis kort tid. Den lägenhet, varom fråga är, skall i allmänhet omedelbart disponeras av ny innehavare. Därest denne under någon mera avsevärd tid undanhålles att komma i besittning av lägenheten, skulle den lättnad, som beredes den förre innehavaren, leda till obillighet mot den senare.

Att vid fastställande av lagbestämmelser med nu antytt innehåll uppdraga en skillnad mellan mer eller mindre befogade vräkningsfall lärer, med hänsyn till förfarandets summariska karaktär, icke kunna ifrågasättas. Däremot synes mig hinder icke böra möta för att åt vederbörande myndighet inrymma en befogenhet att, efter prövning i varje särskilt fall och där omständigheterna därtill föranleda, medgiva ett längre anstånd än den i lagen såsom ett minimum angivna tiden.

Från de utgångspunkter, jag nu antytt, har jag låtit inom justitiedepartementet utarbeta ett utkast till lag angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning, vilket utkast jämte därvid fogad promemoria torde få såsom bilaga (bil. B) fogas till detta protokoll.

Över berörda utkast hava socialstyrelsen, länsstyrelserna och överexekutorerna i städerna avgivit infordrade utlåtanden.

Det stora flertalet av de hörda myndigheterna har tillstyrkt utkastets upphöjande till lag, varvid flera av dem förklara, att utkastet allenast innebär ett lagfästande av en av myndigheterna redan tillämpad praxis. I några utlåtanden framhålles, att det vore angeläget, att utkastet upphöjdes till lag, då det förekommit, att sökanden fordrat omedelbar verkställighet och utmätningsmannen härigenom kommit i en besvärlig situation, då han ej kunnat åberopa något lagstadgande till stöd för det i vanliga fall meddelade anståndet. Åtskilliga myndigheter hava uttalat vissa betänkligheter mot lagen men likväl ansett sig böra av billighetsskäl tillstyrka densamma. Sålunda anför *socialstyrelsen:*

Det synes vara med billighet överensstämmande att, innan vräkning går i verkställighet, den, som skall vräkas, erhåller skälig frist att träffa anstalter för anskaffande av ny bostad och vidtaga andra nödiga åtgärder, som påkallas av vräkningen. Med hänsyn till de humanitära synpunkter, som sålunda tala för bifall till förslaget, torde de skäl, som måhända kunna anföras däremot, såsom att de ifrågasatta bestämmelserna kunna medföra dröjsmål för en ny hyresgäst att inflytta i lägenheten och därigenom eventuellt förorsaka skadeståndsplikt för husägaren, icke få tillmätas alltför stor betydelse. Mot den föreslagna tidsfristens längd, fyra dagar, har styrelsen ej något att erinra. Styrelsen får alltså tillstyrka införandet av bestämmelser av den innebörd, som det uppgjorda förslaget utvisar.

Överståthållarämbetet har anfört:

Naturligen tala goda skäl för att en person, som förr med laga rätt innehaft en bostad men numera icke längre har en sådan rätt och som därför

på framställning av vederbörande målsägande skall därifrån vräkas, bliver underrättad några dagar i förväg om att vräkning kommer att verkställas. Och är detta anledningen till det föreliggande förslaget. I de flesta fall lär väl bostadsinnehavaren redan nu äga kännedom om att en vräkning kommer att äga rum, om han ej träffar uppgörelse med målsägaren, men han insöver sig väl ofta i den förhoppningen att denna senare icke skall begagna sig av sin vräkningsrätt och åtgärden träffar honom därför ofta helt oförberett. Fråga är då, om en sådan föreskrift, som nu ifrågasättes, gående därpå ut att den, mot vilken en vräkning tillämnas, skall därom underrättas minst fyra dagar före vräkningen, verkligen kommer att undanröja den olägenhet, som nu föreligger. Upphöjes förslaget till lag så lärer det väl i praktiken komma att tillgå så, att målsäganden kommer att låta utmätningsman meddela underrättelse om den tillämnade vräkningen, men sedermera dröja med verkställandet kanske en lång tid framåt. Upprepas nu detta vid flera vräkningar så bliver den uppfattningen allmän, att en underrättelse av ifrågavarande slag icke betyder annat än att en i lag föreskriven formalitet blivit uppfylld, och verkställigheten av vräkningen kommer sedermera efter en längre eller kortare tid som en lika stor överraskning och träffar den, mot vilken den är riktad, lika oförberett som nu.

Så vitt överståthållarämbetet kan finna, är ifrågavarande förslag framsprunget av ett mycket beaktansvärt motiv, men kommer säkerligen i praktiken icke att medföra den åsyftade verkan. Ämbetet anser sig emellertid icke hava anledning att avstyrka förslaget.

I några utlåtanden har utkastet i sak lämnats utan anmärkning, men har det hemställts, att lagstadgandena måtte inarbetas på vederbörligt ställe i utsökningslagen och legostadgan.

Länsstyrelsen i *Södermanlands län* gör följande erinringar mot utkastet:

Det föreslagna sättet för meddelande av underrättelse om förestående vräkning synes Eders Kungl. Maj:ts Befallningshavande vara för omständligt och i många fall skola för sökandena medföra — förutom olägenheter till följd av tidsutdräkten — oskäliga kostnader, som i några fall kunna bliva ganska höga, och för vilka han endast i sällsynta undantagsfall skulle kunna få ersättning av motparten. Andra punkten av första stycket i nämnda utkast synes för den skull böra ändras därhän, att underrättelse om förestående vräkning må av utmätningsmannen kunna med laga verkan meddelas svaranden i rekommenderat brev, avsänt så tidigt att det kunnat framkomma till svarandens postadressort minst fyra dagar före den för vräkningsförrättningen angivna tiden.

I nämnda utkast omförmäles förordnande om vräkning, som av överexekutor »jämlikt 192 § Utsökningslagen» meddelats. Överexekutorerna förordna emellertid i stor utsträckning om vräkning även på grund av bestämmelserna i 191 § Utsökningslagen, t. ex. då någon utan något som helst fog satt sig i besittning av en annans lägenhet eller, något, som är långt mera vanligt, då ej lagstadde tjänsteanställde eller arbetare vägra att efter anställningens upphörande eller vid inträffad arbetsinställelse lämna den bostad, som varit åt dem upplåten icke mot hyra, utan endast på grund av tjänste- eller arbetsanställningen. Orden »jämlikt 192 § Utsökningslagen» synas Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande för den skull böra utgå ur den föreslagna lagen.

Jämväl överexekutor i *Hälsingborg* ifrågasätter, huruvida icke av över-

exekutor jämlikt 191 § utsökningslagen meddelat förordnande borde inbegripas under lagstiftningen i ärendet.

Några myndigheter hava ej haft annat att erinra mot lagutkastet än att de funnit den föreslagna underrättelsetiden av fyra dagar för kort tilltagen. Länsstyrelsen i *Kalmar län* hemställer, att i lagen måtte stadgas, att underrättelse om vräkning skall meddelas minst en vecka före vräkningens verkställande. Länsstyrelsen i *Örebro län* finner en tidsfrist av fyra dagar väl kort, såvitt angår familjeförsörjare eller den, som har hushåll; tidsperioden för dessa kategorier borde, om lagändringen skulle erhålla någon nytta eller betydelse, utsträckas till åtta dagar. Överexekutor i *Östersund* anser även tidsfristen väl kort och meddelar, att överexekutor sedan lång tid tillbaka uti avhysningsutslag så gott som undantagslöst förpliktar gäldenären att senast inom åtta dagar efter av utslaget erhållen del avflytta från lägenheten vid äventyr att eljest varda därifrån på egen bekostnad avhyst.

Vissa överexekutorer hava däremot funnit tidsfristen för lång. Så anför överexekutor i *Örebro:*

Av stadsfogden härstädes har inhämtats, att denne i regel plägar på förhand lämna underrättelse om att verkställighet av vräkning begärts. (Vräkning ur tjänst lärer här icke hava förekommit på mycket länge). Emot ett lagfästande av skyldighet att lämna sådan underrättelse har jag givetvis intet att erinra. Men det torde kunna ifrågasättas huruvida ej vid utmätande av tidsfristen tagits alltför mycken hänsyn till den, mot vilken vräkningsåtgärden skall företagas, utan att tillräcklig hänsyn tagits till tredje man, till den, som kan komma att stå utan bostad för sig och sin familj, därest han ej får i behörig tid tillträde till förhyrd lägenhet. Om en lägenhet blivit i laga ordning uppsagd och därefter förhyrd av ny hyresgäst, har denne fullgiltiga anspråk att, då han måste lämna sin innehavande lägenhet, få tillträde till den nya. Det kan mycket väl hända, och så har vid olika tillfällen här varit förhållandet, att en hyresgäst av ren tredska vägrar att flytta. Med nuvarande lagstiftning lärer icke givas möjlighet för hyresvärden att i förväg erhålla vräkningsdom, utan han måste, om han vill söka sådan, avvakta dagen, då flyttningsskyldigheten inträder. Till den tid som åtgår innan vräkningsdom givits, skulle då enligt förslaget komma en tid av ytterligare minst fyra dagar innan den nye hyresgästen äntligen får flytta in. Tidsfristen synes för sådana fall för lång och alldeles oförtjänt. För att i någon mån råda bot för dylika, visst icke ovanliga fall, torde det ej vara oriktigt att överlämna åt utmätningsmannen att, då han finner omständigheterna därtill föranleda, verkställa vräkning efter endast dagen förut given underrättelse. Det synes ej vara risk för att detta av utmätningsmannen kommer att missbrukas, men det kan vara av den allra största betydelse för en tredje man, vilken, utom andra olägenheter, icke i regel har vidare utsikt att erhålla ersättning för all den ekonomiska skada, som genom tredskan tillskyndas honom. I övrigt har jag intet att erinra.

Jämväl överexekutor i *Jönköping* anser på enahanda skäl, att underrättelse bör kunna meddelas dagen förut. Överexekutor i *Luleå* förordar en tidsfrist av en à två dagar.

Överexekutor i *Göteborg* anför:

Sedan flera år har här i staden, då begäran om verkställighet inkommit till vederbörande utmätningsman, tillämpats det förfarande, att skriftlig underrättelse, på sätt angivits i § 59 i utsökningslagen, tillställts hyresgäst, mot vilken åtgärden påkallats, vilken underrättelse innefattat, att därest hyresgästen icke avflyttade, vräkning komme att ske på dag, som i underrättelsen utsatts. I regel har delgivning av underrättelsen ägt rum tre dagar före den för vräkningens verkställande utsatta dagen.

Enligt vad jag av utmätningsmannen inhämtat plägar hyresgästen, då ömmande omständigheter funnits vara förhanden, erhålla ytterligare några dagars uppskov, dock sker vräkningen på dag, som i underrättelsen utsatts, i sådana fall, då vräkningsbeslutet föranletts av hyresgästens vägran att avflytta på kontraktsenligt bestämd tid och annan hyresgäst därigenom hindras att taga lägenheten i besittning.

Med hänsyn till sådana fall, som de sistnämnda, synes mig den minsta tid, som skall förflyta mellan underrättelsens delgivning och vräkningens verkställande, lämpligen kunna inskränkas till två dagar i stället för i lagutkastet ifrågasatta fyra dagar. I övrigt har jag icke något att erinra mot utkastet.

Överexekutorerna i *Gävle* och *Köping* finna även en tidsfrist av två dagar tillräcklig.

Överexekutor i *Hudiksvall* anser, att fall kunna förekomma, då ett tjänstehjons kvarstannande under fyra dagar kan för husbonden medföra så stor olägenhet och skada, att tjänstehjonets eljest berättigade anspråk på att icke bliva vräkt, utan att det haft tillfälle att ordna för sig, måste få komma i andra rummet. Överexekutor finner därför, att i lagutkastets moment om lagens tillämpning på vräkning ur tjänst borde tilläggas ungefär följande dock att, därest synnerliga omständigheter därtill föranleda, sådan vräkning må omedelbart utan föregående underrättelse äga rum.

Några av de hörda myndigheterna hava emellertid helt avstyrkt utkastets upphöjande till lag.

Länsstyrelsen i *Jönköpings län* åberopar såsom eget utlåtande ett av landsfogden i länet avgivet yttrande, däri denne anför:

Någon anledning att tro annat än att vid vräkningsförrättningar här i länet utmätningsmännen taga all möjlig hänsyn till den, mot vilken verkställighet sökes, och göra vad de kunna för att bistå honom har jag icke: Det står otvivelaktigt utmätningsmännen klart, huru ömtåliga sådana förrättningar äro. Kan ett godvilligt ordnande av förhållandet mellan intressenterna åstadkommas, se utmätningsmännen detta helst och de underlåta säkerligen intet för att nå detta mål.

Frånsett sällsynta undantagsfall torde utmätningsmännen alltid underrätta vederbörande om sökt verkställighet någon tid före förrättningen, varigenom tillfälle givits åt den, mot vilken verkställigheten sökts, att ordna för sig. Där han i allt fall ej kunnat detta har det åtminstone tillfälligtvis skett med utmätningsmans bistånd. Förfarandet för verkställighet av begärd vräkning, sådant det här i länet plägar äga rum, synes därför icke kräva fastställandet i lag av viss underrättelsetid vid vräkning.

Sökande i vräkningsmål har ock anspråk, vilka icke skäligen böra lämnas

utan hänsyn. Han kan exempelvis hava uthyrt den lägenhet, varifrån vräkning skall äga rum, till annan person, vilken, därest tillträde till lägenheten på utsatt tid ej kan ske, i sin ordning kan bliva utan tak över huvudet och för övrigt tillskyndas förlust och obehag. Om i sådan händelse ett förordnande om vräkning verkställes utan underrättelse några dagar förut synes mig detta kunna försvaras. För övrigt har den, mot vilken verkställigheten sökes, vid delgivning för ärendets anhängiggörande hos domstol eller annan myndighet fått en erinran om vad som förestår. Mellan delgivningen och verkställigheten förflyta ju alltid minst några dagar.

Vad beträffar tjänstehjons vräkande ur tjänst innehåller 5 § legostadgan bestämmelser om förfarandet därvid. Därest myndighets medverkan påkallas, lärer sådan ej meddelas utan vederbörandes hörande. De förhållanden, som medgiva vräkning, måste nämligen vara fullt ådagalagda och visshet härutinnan torde ej vinnas utan att vederbörande blivit hörd. Icke utan mycket trängande fall lärer omedelbar handräckning lämnas. Om exempelvis en familj har en tjänare, som delar bostad och kost med familjen, och denne tjänare för ett så oordentligt levnadssätt, att familjen till eget skydd önskar bliva tjänaren kvitt, icke är det väl då rimligt, att tjänaren skall kunna mot husbondefolkets önskan hålla sig kvar flera dagar i familjens bostad och där sprida vantrevnad.

Beträffande arbetare, som icke är i arbetsgivarens kost, men är boende i dennes hus, kan en sådan arbetare genom en hastigt påkommen vräkning tillskyndas förlust och obehag. Men å andra sidan kan genom arbetarens vållande fall inträffa, då arbetsgivaren blir i oundgängligt behov av den lägenhet, arbetaren innehar. Vid en lantarbetarstrejk exempelvis kan behövas nytt folk för utförande av arbete, som icke tål uppskov, såsom skötsel av djur, inbärgning av gröda eller dylikt. Det synes mig knappast vara förenligt med rättvisa och billighet mot arbetsgivaren, om denne skulle vara förhindrad att omedelbart förfoga över för nya folket erforderliga lägenheter. Det finnes alltså enligt mitt förmenande fall, då verkställighet av dom eller förordnande om vräkning omedelbart bör kunna verkställas. Denna möjlighet bör icke borttagas. Man har allt skäl att antaga, att utmätningsmännen alltfort skola framgå med all den varsamhet det särskilda fallet kräver. Den tillämpning av lag härutinnan, som åtminstone här i länet skett, ger stöd åt ett sådant antagande.

På grund av vad sålunda anförts anser jag, att de föreslagna bestämmelserna icke lämpligen böra lagfästas.

För egen del anför länsstyrelsen:

Utöver de exempel, som landsfogden angivit å fall, då vräkning bör få äga rum utan att sådan underrättelse, som lagutkastet förordnar, dessförinnan meddelats dem, som vräkningsansökningen avser, vill Kungl. Maj:ts befallningshavande bringa i erinran det vanligaste fallet, då vräkning sker, nämligen då torpare eller statare i behörig ordning uppsagts till avflyttning viss dag och ny torpare eller statare anlänt för att taga torpet eller statarebostaden i bruk. De sistnämndas rättighet att då få inflytta i sin bostad synes kräva omedelbar avhysning av företrädare, vilka ju en längre tid avvetat, att de bort flytta — låt vara, att de av en eller annan anledning haft svårt att skaffa sig ny bostad. När då jordägaren hos Kungl. Maj:ts befallningshavande begärt vräkning av den, som försummat att avflytta, delgives denne vräkningsansökningen och får då vanligen åtta dagar på sig att svara å ansökningen, varefter Kungl. Maj:ts befallnings-

havande beslutar om vräkningen. Bifalles då ansökningen därom, har den försumlige vid tiden då vräkningsutslaget tidigast kan verkställas, fått ytterligare omkring 14 dagars frist att avflytta. Att då giva honom därutöver 4 dagars tid efter erhållen underrättelse om vräkningsutslaget, synes ej vara erforderligt, särskilt om man betänker de svårigheter och kostnader, som den nyantagna torparen eller stataren ävensom jordägaren kunna hava haft för att under tiden till avhysningen anskaffa en något så när ordentlig bostad å de nyantagna, om detta ens låtit sig göra. Det är väl då riktigare, att de försumliga få vidkännas svårighet eller obehag med bostads anskaffande. Vanligen få de sådan med utmätningsmannens hjälp från vederbörande fattigvårdsstyrelse.

Överexekutor i *Malmö* har anfört:

Enligt vad jag inhämtat har hos stadsfogden i Malmö hittills vid verkställighet av utslag, vari förordnats om vräkning, använts det tillvägagångssätt, att den, som skolat vräkas, av stadsfogden omedelbart underrättats om den begärda verkställigheten och därvid beviljats en frist på ett par dagar för att få tillfälle att godvilligt utrymma lägenheten. I flertalet fall hava lägenheterna under tiden godvilligt utrymts, men eljest har omedelbart skridits till verkställande av vräkningen.

Under de två senaste åren har det åtskilliga gånger inträffat, att hyresgäst, ehuru han blivit i laga ordning uppsagd, vägrat att avflytta från lägenheten å vederbörlig fardag, och att fastighetsägaren därför nödgats vända sig till överexekutor för att få vräkningsdom. Skulle ett dylikt tillvägagångssätt bliva allmänt, komme det givetvis att bringa stor oreda å bostadsmarknaden, ty en ny hyresgäst skall ju flytta in i lägenheten och denne skall i sin tur utrymma sin förutvarande bostad. En sådan tredskande hyresgäst kan därför ställa till mycket obehag och stora kostnader för andra människor och det kan så gott som säkert förutsättas, att han icke äger några för en fordringsägare åtkomliga tillgångar för gottgörande av den skada, han vållar. Den ordentlige hyresgästen utrymmer sin lägenhet i stadgad ordning, men den oordentlige sitter lugnt kvar och låter sig vräkas. Skall han nu ovillkorligen åtnjuta en frist på fyra dagar för att avflytta, efter det han erhållit underrättelse om den sökta vräkningsåtgärden, torde vräkningen tidigast kunna äga rum å tionde dagen efter det skyldigheten att avflytta inträtt. Nog kan det ifrågasättas, om icke detta är att onödigtvis gynna den oordentliga medborgaren på den ordentligas bekostnad.

Då det gäller vräkning på grund av utebliven hyresbetalning kan bifall till framställt vräkningsyrkande icke givas, förrän fjorton söckendagar förflutit från det uppsägning av hyresavtalet ägt rum. Uppsägning kan icke ske, förrän två söckendagar förflutit efter förfallodagen för hyran. Redan som det nu är åtgår nära nog en månad för erhållande av vräkningsdom på grund av utebliven hyresbetalning och skall den tid, som erfordras för verkställigheten, nu ökas med några dagar, kommer att åtgå ungefär en månad för ernående av vräkningsdom och vräkning. Härav kunna mindre nogräknade hyresgäster begagna sig på det sätt, att de underlåta att betala den sista månadens hyra, innan de skola avflytta från sin lägenhet. Det har också här visat sig, att antalet lagsökningar på grund av obetald hyra ökas avsevärt under mars och september månader. Då en hyresgäst nu kan få kvarsitta i sin lägenhet minst 22 dagar, efter det hyran för densamma förfallit till betalning, synes det vara svårt att påstå att billighetshänsyn kräva ytterligare förlängning av denna tid. Begäran om vräkning kommer

säkerligen aldrig som en överraskning för hyresgästen och har han, oaktat han har vräkningshot hängande över sig, icke träffat anstalter varken för uppgörelse med hyresvärden eller för anskaffande av annan bostad, lär en frist på ytterligare några dagar båta honom föga.

På grund av det anförda kan jag icke finna den ifrågasatta lagen under nuvarande förhållanden vara erforderlig i fråga om verkställighet av förordnande enligt 192 § utsökningslagen.

I fråga om statares avhysande från av dem innehavda tjänstebostäder, saknar jag tillräcklig erfarenhet för att kunna yttra mig därom.

Jämväl överexekutorerna i *Halmstad, Falun* och *Söderköping* avstyrka på huvudsakligen enahanda skäl utkastets upphöjande till lag.

Överexekutor i *Ystad* finner, att en lagstiftning i nu förevarande hänseende ej bör utan alldeles särskilt vägande skäl komma till stånd annorledes än i samband med prövning av frågan, huruvida gällande normer för rätt till vräknings verkställande kunna anses motsvara rättsutvecklingens krav. Då sådana skäl icke visats, avstyrker överexekutor tillkomsten av en lag i ifrågavarande hänseende. Mot lagutkastets avfattning anmärker överexekutor, att detsamma jämväl borde omfatta de fall, då domstol dömt till vräkning ur tjänst.

Överexekutor i *Landskrona* avstyrker lagutkastets upphöjande till lag men förordar i stället införande av ett stadgande med följande innehåll:

Innan domstols utslag, varigenom någon blivit förpliktad att avträda fast egendom eller dömt är om flyttning i eller ur hus, så ock förordnande om vräkning, som jämlikt 192 § utsökningslagen eller 5 § legostadgan meddelats av överexekutor eller domstol, bringas till verkställighet, åligger det utmätningsmannen att, där så ske kan, till den, som domen eller förordnandet gäller, avlåta meddelande om tidpunkten för förrättningens företagande.

Visar den, som skall vräkas ur bostadslägenhet, sannolika skäl, att han först inom viss kortare tid kan erhålla annan bostad, må förrättningsmannen, därest det utan avsevärt men för fastighetens ägare eller hyresgäst kan ske, medgiva lägenhetsinnehavaren att med den inskränkning och på de villkor, som kunna prövas lämpliga, under samma tid där kvarbo, fastighetsägaren likväl obetaget att härför anvisa annan lägenhet, varmed han skäligen kan åtnöjas. Bryter den, som sålunda med vräkningen uppskov fått, mot stadgade villkor eller avflyttar han icke på utsatt tid, gånge vräkningsbeslutet genast i verkställighet.

Länsstyrelsen i *Uppsala län* har anfört, att beträffande annan vräkning än ur tjänst det föreslagna underrättelseförfarandet måste av billighetsskäl anses lämpligt och önskvärt samt att med hänsyn härtill och då förfaringssättet, som redan torde hava, i huvudsaklig överensstämmelse med de nu föreslagna bestämmelserna, flerstädes kommit till användning, näppeligen kunde medföra obefogat intrång i sökandens berättigade intressen, länsstyrelsen för sin del förordade bifall till det framlagda förslaget i denna del, varemot beträffande vräkning ur tjänst, i den mån bestämmelserna härom tillämpades,

förhållandena lätteligen kunde vara sådana, att verkställigheten icke borde uppskjutas.

Länsstyrelsen i *Västernorrlands län* yttrar sig i enahanda riktning.

Departementschefen. Av utlåtandena framgår, att redan för närvarande den, som skall vräkas, i allmänhet erhåller underrättelse om den stundande verkställigheten. Emellertid lärer, såsom vissa yttranden giva vid handen, denna lagtillämpning icke vara undantagslöst genomförd, och det kan därför befaras, att å vissa håll icke tillbörlig hänsyn tages till de svårigheter, vari den vräkte genom vräkningsåtgärden försättes. Härtill kommer, att, därest omedelbar vräkning påfordras, utmätningsmannen, även om han själv skulle önska bereda något anstånd, icke till stöd för meddelande av underrättelsefrist kan åberopa något lagstadgande. Det har invänts mot den ifrågasatta lagstiftningsåtgärden, att en tredskande hyresgäst kan begagna anståndet till att ytterligare några dagar undanhålla hyresvärden dispositionen av en lägenhet, till vilken hyresgästen icke längre äger någon rätt. Mestadels lärer dock underlåtenheten att avflytta vara beroende av andra omständigheter, såsom omöjlighet att anskaffa annan bostad, förhoppning om överenskommelse med hyresvärden eller dylikt, och de billighetsskäl, som tala för underrättelsefrist, synas mig avgörande. Väl kunna olägenheter vållas en ny hyresgäst genom att en tredskande företrädare ej avflyttat. Emellertid torde den nye hyresgästen redan på grund därav, att vräkningsförfarande måst inledas, sett sig nödsakad att provisoriskt ordna sin bostadsfråga. Det nu ifrågasatta anståndet innebär endast, att detta provisorium ytterligare utsträckes med några dagar.

I lagutkastet har föreslagits, att underrättelse skulle lämnas minst fyra dagar före vräkningens verkställande. Denna tidsfrist synes vara lämplig, och densamma har även vunnit gillande från flertalet av de hörda myndigheterna. Å ena sidan får tiden ej sättas allt för kort, om det med förslaget avsedda syftet skall vinnas; å andra sidan skulle ett alltför långt utsträckande av tiden i viss mån innebära ett föregripande på denna punkt av en blivande revision av lagstiftningen om fastighetsägares och lägenhetsinnehavares inbördes rättsförhållanden. Emellertid bör uppmärksammas, att den föreslagna tiden av fyra dagar endast är en minimitid. Därest förhållandena därtill föranleda och det kan ske utan väsentlig olägenhet för sökanden, är utmätningsmannen således oförhindrad att lämna längre anstånd.

Såsom av en överexekutor anmärkts, synes skyldigheten att meddela underrättelse före verkställighet av vräkning böra omfatta jämväl det fall, att utslag av domstol meddelats om tjänstehjons flyttning ur tjänst.

I två utlåtanden har framhållits, att det föreslagna lagstadgandet borde omfatta jämväl förordnande om vräkning, som av överexekutor jämlikt 191 § utsökningslagen meddelas. För tillämpning av nämnda paragraf är emel-

lertid förutsättning att man skilt någon från det han innehar eller eljest själv tagit sig rätt. Vid sådant förhållande synes någon avvikelse från lagutkastets avfattning i denna del icke böra ske.

I några utlåtanden har förordats, att ifrågavarande bestämmelser skulle inarbetas å respektive ställen i utsökningslagen och legostadgan. I utsökningslagen givas emellertid ej närmare bestämmelser angående sättet för verkställighet av utslag, utom såvitt angår utslag, varigenom betalningsskyldighet någon ålagts. Då dessutom är avsett, att ifrågavarande bestämmelser skulle äga tillämpning jämväl å vräkning på grund av domstols utslag i brottmål samt ytterligare stadgande härom således skulle behöva intagas i promulgationslagen till utsökningslagen, synes det ur lagteknisk synpunkt vara lämpligare att upptaga bestämmelserna i särskild lag.»

Föredraganden uppläser härefter ett i enlighet med nu angivna grunder inom justitiedepartementet upprättat förslag till *lag angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning* av den lydelse, bilaga A vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över detta förslag måtte, för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål, inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Siegfried Matz.

Bilaga A.

Förslag
till
Lag

angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning.

Härigenom förordnas som följer:

Domstols utslag, varigenom det blivit tjänstehjon ålagt att flytta ur tjänst eller varigenom någon blivit förpliktad att avträda fast egendom eller att flytta ur hus, så ock förordnande om vräkning, som av överexekutor jämlikt 192 § utsökningslagen meddelats, må ej bringas till verkställighet, med mindre underrättelse därom, att verkställighet å utslaget eller förordnandet blivit sökt, genom utmätningsmannen meddelats den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före verkställighetsåtgärdens vidtagande. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit den, som ansökningen avser, annorledes tillhanda inom tid, som nyss är sagt, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr; vare det ock gillt.

Vad ovan stadgas, gälle ock om vräkning ur tjänst, som jämlikt 5 § i legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833 meddelas.

Bilaga B.

P. M.

Jämlikt 37 § utsökningslagen äger utmätningsman utan särskilt bemyndigande verkställa domstols laga kraft ägande dom i tvistemål, då någon blivit förpliktad att avträda fast egendom eller dömt är om flyttning i eller ur hus. I tvist angående arrendators eller hyresgästs skyldighet att avflytta kan, om rätten så förordnar, utslaget verkställas utan hinder av att det icke äger laga kraft. I 192 § utsökningslagen stadgas vidare, att, om arrendator eller hyresgäst vägrar att avflytta, då bestämd legotid är till ända eller eljest, utan att legorätten förverkats, för honom inträtt skyldighet att avflytta, och gitter han ej visa sannolika skäl att han ändock äger kvarsitta, må överexekutor förordna om hans vräkande. Sådant förordnande må även meddelas, om det finnes uppenbart, att arrende eller hyresrätt är förverkad. Slutligen föreskrives i 5 § legostadgan att om tjänstehjon är försumligt, genträvigt eller i sin levnad oordentligt och låter det sig ej med godo rättas, eller är det osträvigt eller till åtagen tjänst oskickligt, husbonden äger skilja det från tjänsten. Kan ej överenskommelse träffas, äger husbonden i tvenne gode mäns närvaro tillsäga tjänstehjonet att ur tjänsten träda; vägrar tjänstehjonet att efterkomma denna tillsägelse, eller vill husbonden icke tillkalla gode män, har husbonden att anmäla förhållandet i Stockholm hos överståthållarämbetet, i övriga städer hos magistrat eller poliskammare och å landet hos landsfiskalen, som äger att vräka tjänstehjonet ur tjänsten.

Då vräkning enligt något av dessa lagrum skall verkställas, kan detta ske utan att dessförinnan någon underrättelse meddelats den, som skall vräkas, om den stundande verkställigheten. Härigenom kan vräkningen komma att drabba honom synnerligen hårt, då han oförmodat kommer att stå utan bostad för sig och sin familj och då hans bohag kan bliva förstört av brist på möjlighet att genast bringa det i skydd annorstädes inomhus. Det synes därför böra tillses, huruvida det icke bör stadgas skyldighet att före verkställighet av vräkning lämna den, som skall vräkas, underrättelse i så god tid, att han kan hinna nödtorftigt ordna för sig och sin familj samt sitt bohag.

Jämlikt 59 § utsökningslagen får, därest gäldenären ej är tillstädes, då utmätningsmannen infinner sig för att verkställa utmätning för fordran, utmätningen icke verkställas, såvida underrättelse därom, att utmätning för fordran är sökt, icke blivit gäldenären meddelad. Undantag göres dock för det fall att anledning är att antaga att gäldenären håller sig undan eller rest bort, emedan han väntar utmätning. Underrättelse skall enligt 60 § meddelas gäldenären genom utmätningsmannen. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, bevisligen kommit gäldenären annorledes tillhanda eller ock, om han

i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit sist dagen före utmätningen meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr, skall underrättelsen jämväl anses rätteligen delgiven. Grunden till att detta underrättelseförfarande vid utmätning föreskrivits är närmast att söka däri, att man velat bereda gäldenären tillfälle att genom skuldens betalning undvika utmätning. Av betydelse är emellertid även, att gäldenären genom underrättelsen beredes möjlighet att själv eller genom ombud inställa sig vid utmätningen och angiva den egendom, som han anser böra i första hand tagas i mät. Det synes nu, som om den, som skall vräkas, har åtminstone ett lika stort intresse av att erhålla underrättelse om vräkningens verkställande. Han bör nämligen erhålla tillfälle att skaffa annan bostad för sig och sin familj samt förvaringsplats för sitt bohag. Möjligen kan invändas, att då han måste hava hörts i målet eller ärendet angående vräkning, han bör avveta, att han riskerar vräkning, om han icke godvilligt avflyttar. Emellertid är det icke säkert, att han känner till att dom å eller förordnande om vräkning meddelats. Även om han har vetskap om domen eller förordnandet, kan han, då domen eller förordnandet kanske icke är laga kraft vunnet utan av honom överklagats, leva i den tron, att jord- eller husägaren ej skall låta genast verkställa detsamma. I allt fall kan han ännu hoppas på en uppgörelse. Det synes därför icke vara annat än billigt, att han erhåller underrättelse om att vidare respittid icke gives utan att han måste ordna annan bostad för sig och de sina. Är det fråga om vräkning ur tjänst, synes förfarandet för övrigt kunna göras så summariskt, att den, som skall vräkas, icke på förhand vet om att vräkning å honom är begärd; gäller det då t. ex. en statare med familj, kan han genom vräkningen komma i ett synnerligen bekymmersamt läge.

Man lärer få utgå ifrån, att utmätningsmännen i allmänhet på förhand lämnat underrättelse om att verkställighet av vräkning begärts. Anledning saknas dock icke till antagandet, att i vissa fall så icke skett. Ett lagfästande av skyldigheten att underrätta angående begäran om verkställighet av vräkning synes därför böra ske. Ett ytterligare skäl härtill ligger däri, att om underrättelse lämnas, vederbörande i många fall lära komma att avflytta utan att vräkning behöver ske och sålunda en ofta synnerligen pinsam förrättning undvikes.

Givetvis är det tveksamt, huru lång respittid som bör lämnas. Då emellertid frågan om ändrade bestämmelser rörande hyresrätts förverkande eller eljest om rätt till vräknings verkställande icke i detta sammanhang upptages till prövning, måste tiden tillmätas jämförelsevis kort. Lämpligen torde kunna bestämmas en tidsfrist av fyra dagar.

Utkast

till

Lag

angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning.

Härigenom förordnas som följer:

Domstols utslag, varigenom någon blivit förpliktad att avträda fast egendom eller dömt är om flyttning i eller ur hus, så ock förordnande om vräkning, som av överexekutor jämlikt 192 § utsökningslagen meddelats, må ej bringas till verkställighet, med mindre underrättelse därom, att verkställighet å utslaget eller förordnandet blivit sökt, genom utmätningsmannen meddelats den, som ansökningen avser, sist fyra dagar före vräkningens verkställande. Har underrättelsen, av utmätningsmannen skriftligen utfärdad, kommit den, som ansökningen avser, annorledes tillhanda inom tid, som nyss är sagt, eller ock, om han, i sitt hemvist sökt, ej kunnat där anträffas, blivit inom samma tid meddelad hans make eller husfolk eller, om de ej anträffas, anslagen å hans husdörr; vare det ock gillt.

Vad ovan stadgas om vräkning, som grundas å domstols utslag eller överexekutors förordnande, gälle ock om vräkning ur tjänst, som jämlikt 5 § legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833 meddelas.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 16 februari 1925.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet ALEXANDERSON.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 23 januari 1925, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsrådet Erik Bergendal.

Efter föredragningen hade för lagrådet anmälts en från Sveriges Fastighetsägareförbund den 6 februari 1925 till Konungen inkommen underdånig skrivelse i anledning av förevarande lagförslag.

Lagrådet yttrade:

Såsom departementschefen framhållit, saknas bestämmelser i lag om förfarandet, då avhysning skall verkställas på grund av domstols eller exekutiv myndighets beslut, varigenom någon förpliktats att avträda fast egendom eller att flytta ur hus; något stadgande om rådrum för den, som skall avhysas, finnes således ej. Av infordrade utlåtanden framgår emellertid, att vad särskilt sådana fall angår, där fråga är om avhysning från bostad, något rådrum tämligen allmänt plägar givas. Detta sker dels i den form, att utmätningsmannen underrättar någon dag i förväg om den förestående avhysningen och om dagen därför, dels därjämte på vissa håll sålunda, att i ömmande fall några dagars anstånd medgives efter den utsatta dagen. Åtminstone på en och annan ort förekommer en tredje form, i det att överexekutor i avhysningsutslag föreskriver, att verkställighet må ske först viss tid efter det den, som skall avhysas, erhållit del av utslaget. Nämnda delgivning lärer det i så fall ankomma på sökanden att ombesörja.

Mot själva den princip, som sålunda vunnit burskap i praktiken, synes ej vara något att invända, ej heller mot att densamma blir föremål för

reglering i lag till säkrare ledning för exekutorerna och större jämnhet i tillämpningen. Därvid torde, såsom i förslaget skett, företräde böra givas åt en anknytning till själva verkställighetsförfarandet och alltså — med utgångspunkt från att den tid är inne, då avhysningsbeslut får bringas till verkställighet — viss befogenhet och skyldighet givas utmätningsmannen att lämna den, som skall avhysas, en kortare eller längre beredelsetid. Tveksamt kan emellertid vara, huruvida ett stadgande av denna innebörd bör äga den vidsträckta giltighet förslaget avser. Såväl i departementschefens yttrande som i de refererade utlåtandena avhandlas egentligen endast behovet av rådrum vid avhysning från bostad. Med detta fall torde närmast kunna jämställas avträdande av jordbruksfastighet, varå finnas levande inventarier. Förslaget går emellertid vida längre. Det omfattar först och främst all avhysning i egentlig mening. Dess bestämmelser skulle alltså tillgodokomma exempelvis jämväl den, som förvarar gods i en magasinslokal eller begagnar en obebyggd tomt till upplagsplats. I själva verket torde också en avhysning utan föregående tillsägelse även i fall av denna art understundom kunna medföra större olägenhet än sökandens berättigade intresse av snabb exekution påkallar, och ett lagstadgande, som uttryckligen begränsades till att avse bostad och jordbruk, kunde befaras få en ogynnsam återverkan på uppfattningen huru i övriga fall vore att förfara. Men förslaget omfattar vidare verkställighet av dom, varigenom någon förpliktats avträda fast egendom, även där verkställigheten ej tager form av en avhysning i egentlig mening, t. ex. då någon förpliktats avträda ett av honom själv varken bebott eller eljest nyttjat hus. Det torde dock svårligen låta sig göra att i lagen skilja mellan olika grupper av fall i förevarande hänseende. Därvid skulle, såsom av en länsstyrelse påpekats, man nödgas begagna sig av nyskapade beteckningar, vilkas förhållande till de i utsökningslagen använda kunde lämna rum för ovisshet.

Särskilt i betraktande av denna förslagets generella räckvidd synes emellertid en minimitid av fyra dagar alltför rundligt tillmätt. Sökanden kan hava redan blivit länge uppehållen i sin rätts utövning, måhända på grund av långt driven hänsynslöshet eller oresonlig tredska hos motparten. Situationen kan tillika vara den, att varje ytterligare uppskov är sökanden till långt större men än en påskyndad avflyttning tillskyndar hans motpart. Även i fråga om avhysning från bostad eller jordbruk kunna förhållandena vara sådana, att något egentligt anstånd med exekutionen icke är motiverat. I domen kan hava bestämts en viss framtida tidpunkt, då avträdande skall äga rum, t. ex. nästa fardag, och vederbörande har i så fall haft såväl full klarhet om rättsläget som riklig beredelsetid för flyttningen. Det kan ock vara fallet, att annan lämplig bostad står honom till buds och att hans dröjsmål beror av en tredska, som bereder sökanden eller tredje man svåra olägenheter. Å andra sidan har emellertid icke utan fog anmärkts, att i vissa ömmande fall en frist av fyra dagar kan vara

alltför kort. Häremot har departementschefen erinrat, att endast en minimitid har stadgats och att utmätningsmannen är oförhindrad att medgiva längre anstånd. Detta uttalande är ägnat att framhäva en viss oklarhet i förslagets innebörd. Syftet med den medgivna fristen torde kunna sägas vara tvåfaldigt: dels att bereda den, vars avhysning begärts, tillfälle att antingen genom avflyttning förekomma det exekutiva ingripandet eller ock närvara vid detta och med anskaffad hjälp omhändertaga de utflyttade lösörena, och dels — vad särskilt avhysning från bostad angår — att lämna honom rådrum att förskaffa sig och sin familj, åtminstone provisoriskt, tak över huvudet på annat håll. Den föreslagna fristens längd torde hava tillmätts med särskild hänsyn till sistnämnda syfte, och den förlängning av densamma, som det enligt departementschefens uttalande skulle stå i utmätningsmannens skön att bevilja genom att meddela underrättelse längre tid i förväg än lagen fordrar, skulle uppenbarligen förestavas av samma hänsyn. Men det torde kunna ifrågasättas, huruvida förslagets bestämmelser, såsom de avfattats, rätteligen äro att tolka på detta sätt. Sedan väl ett lagstadgande givits, att underrättelse skall hava meddelats sist fyra dagar före exekutionen, lärer detta stadgande, sett i belysning av en utmätningsmans allmänna tjänsteplikt, få anses innebära, att därutöver bör sökanden icke uppehållas i sin rätt, med mindre andra tjänsteåligganden måste föranleda uppskov med den äskade förrättningen. Befogenhet att medgiva ett moratorium på grund av ömmande omständigheter synes utmätningsmannen så mycket mindre kunna hämta ur ett stadgande av den föreslagna lydelsen, som stadgandet icke satt någon som helst tidsbegränsning för det anstånd, som enligt denna tolkning skulle kunna av honom beviljas.

De framställda erinringarna skulle kunna vinna förenat beaktande, om man avstår från att genom en enhetlig regel söka tillgodose båda de huvudsyften, varom ovan talats. Underrättelseskyldighet kunde bibehållas för all slags avhysning, men med fristen sålunda förkortad, att underrättelse skall hava meddelats sist dagen före avhysningen, eller möjligen sist å andra dagen före densamma. Vid sidan härav kunde stadgas, att utmätningsmannen äger att, där förhållandena därtill föranleda, medgiva skäligt anstånd med verkställigheten, dock högst åtta dagar. Lagrådet hemställer, att förslaget i förevarande del måtte omarbetas i nu angiven riktning.

Oberoende av om denna hemställan vinner avseende eller icke, lärer undantag från regeln om underrättelseskyldighet böra, efter mönster av 60 § sista stycket utsökningslagen, stadgas för det fall att den, mot vilken avhysning sökts, ej har stadigt hemvist här i riket och ej heller känt ombud i orten, där avhysningen skall äga rum.

Enligt förslaget skola dess bestämmelser komma till användning på ännu en art av verkställighet, vräkning ur tjänst enligt 5 § legostadgan, varmed

i förslaget för fullständighetens skull jämställts en i utsökningslagen omförmäld, ehuru i verkligheten knappast förekommande åtgärd, nämligen verkställighet av domstols dom, varigenom dömts om tjänstehjons flyttning ur tjänst.

I fråga om »vräkning ur tjänst» genom polismyndighet enligt 5 § legostadgan torde för bedömande, i vad mån behov föreligger av ett stadgande i förslagets syfte, vara erforderligt att ingå på frågan om beskaffenheten av ifrågavarande åtgärd. Enligt vad som framgår av departementschefens yttrande och än tydligare av den statsrådsprotokollet bifogade promemorian, utgår förslaget från att vräkning ur tjänst enligt legostadgan är en verkställighetsåtgärd av enahanda karaktär som avhysning ur bostadslägenhet enligt utsökningslagen. Vräkning ur tjänst av en lagstadd statare eller stattorpare skulle med andra ord innefatta en av polismyndigheten företagen avhysning från den i och för tjänsten upplåtna bostadslägenheten eller byggnaden. Riktigheten av denna tolkning torde dock kunna på goda grunder dragas i tvivelsmål. Enligt den lydelse 5 § legostadgan erhöll genom kungörelsen den 1 oktober 1858 äger husbonde rätt att — under skadeståndsansvar i händelse av missbruk — få tjänstehjonet vräkt under löpande avtalstid, utan att den anlitade polismyndigheten äger ingå i prövning, huruvida tjänstehjonet genom sitt förhållande gjort sig därav förtjänt (jfr uttalande av kommitterade för utarbetande av förslag till lag om tjänsteavtal mellan husbönder och tjänare i betänkande den 31 oktober 1900 sid. 125 samt av lagrådet 1919, N. J. A. II 1919 sid. 715). Denna innebörd har stadgandet med full avsikt erhållit såsom ett medgivande åt husbonden i ersättning för den genom nyssnämnda kungörelse bortfallna rätten att tilldela vuxna tjänstehjon husaga. Men vid sådant förhållande synes det föga rimligt, att husbondens rätt att få vräkning ur tjänsten verkställd skulle omfatta även omedelbar avhysning genom polismyndigheten. En motsvarande möjlighet står ju icke husbonden till buds vid avtalstidens utgång. I själva verket finner man, att i lagrummets ursprungliga lydelse »vräkning ur tjänsten» beskrives såsom ett tillsägande att genast träda ur tjänsten. Här torde alltså blott vara fråga om en form för tjänsteavtalets upplösande före avtalstidens utgång mot tjänstehjonets vilja. Detta upplösande kommer till stånd genom polismyndighetens tillsägelse. Ursprungligen förutsattes för denna åtgärd en polismyndighetens prövning att laga anledning föreläge. Det lärer blott vara denna förutsättning som bortföll 1858; däremot har ingalunda med den nya — efter förebild i lagberedningens förslag till handelsbalk utformade — lydelsen åsyftats någon ändring i fråga om verkställighetens innebörd och räckvidd. Så synes ock förhållandet hava uppfattats av förenämnda kommitterade. Samma uppfattning måste antagas ligga till grund för det år 1919 till lagrådet remitterade förslaget om upphävande av vissa bestämmelser i legostadgan — jfr departementschefens uttalande, N. J. A. II 1919 sid. 713

— och den torde ej heller hava motsagts i lagrådets yttrande över förslaget (se ovan).

Är det nu utvecklade riktigt, synes något behov av bestämmelser i förslagets riktning icke föreligga beträffande vräkning ur tjänst enligt legostadgan. Väl måste antagas, att i fråga om tjänstehjon, som njuter kost av husbonden och innebor hos honom, vräkningen liksom varje annat upplösande av tjänsteförhållandet medför, att husbonden äger omedelbart utestänga tjänstehjonet från vidare åtnjutande av dessa förmåner, men att på denna grund i lag fastställa visst anstånd med verkställigheten synes icke lämpligt. Det hemställes alltså, att andra stycket måtte utgå ur förslaget.

Å andra sidan torde förslagets räckvidd hava fått alltför snäv begränsning, då från tillämpligheten undantagits avhysning, som grundar sig på exekutiv myndighets under åberopande av 191 § utsökningslagen givna förordnande. Departementschefen har till stöd härför åberopat, att avhysningen i detta fall träffar den, som själv tagit sig rätt. Men oavsett att även den, som ostridigt utan vare sig uttryckligt eller tyst medgivande uppfört och tagit i besittning en bostad å annans mark, kan skäligen böra få åtnjuta någon frist vid avhysning, bör erinras därom, att i ett flertal rättsfall stadgandet i 191 § utsökningslagen även i högsta instans ansetts tillämpligt på vissa fall, där fråga varit ej om olovligt besittningstagande, utan om olovligt kvarboende (se senast N. J. A. 1924 sid. 468). Vilken uppfattning man än må äga i denna tolkningsfråga, lärer det dock vara uppenbart, att densamma icke är av beskaffenhet att vare sig böra eller kunna vinna sitt besvarande i förevarande ordning. Det synes alltså lämpligt att välja ett uttryckssätt, som innebär en neutral ståndpunkt i frågan. Eljest skulle lätt kunna inträffa, att det med andra stycket avsedda syftet att bereda visst skydd åt förutvarande tjänsteanställda med upplåten självständig bostad komme att helt förfelas. Genom att använda en mera allmänt hållen beteckning för den verkställighet, som med förslaget åsyftas, lärer kunna vinnas, att därunder jämväl inbegripes avhysning, som må kunna förekomma till verkställande av domstols beslut om tjänstehjons flyttning ur tjänst.

De föreslagna bestämmelserna hava utformats till en fristående lag. Att denna anordning icke är i och för sig lycklig, har i flera utlåtanden med rätta framhållits. Frånsett stadgandet i andra stycket är ju här fråga om förfarande enligt utsökningslagen, och i denna lag synes således vara rätta platsen att infoga de nya föreskrifterna. Såsom departementschefen erinrat, finnas visserligen i nämnda lag inga bestämmelser, som i fråga om annan verkställighet än utmätningsärenden reglera själva förfarandet eller dess förberedelser. Men i fråga om utmätningsmans åtgärd för förverkligande av beviljad handräckning givas vissa bestämmelser i utsökningslagens 8 kapitel. Och den sista av kapitlets paragrafer lämnar exempel

på, att till stadganden, närmast givna för handräckningsärenden, fogats föreskrift om deras tillämplighet även å andra utsökningsmål. Det synes alltså icke vara förenat med någon större betänklighet att efter 192 § infoga en ny 193 §, upptagande stadganden i det ämne, som första stycket i förslaget behandlar, med den förändrade uppställning, som sammanhanget betingar. I anledning härav bleve det nödvändigt att giva 193 § nummerbeteckningen 194 samt att sammanslå 194 och 195 §§ till en paragraf under nummer 195, vilket åter måste medföra en jämkning i lydelsen av 195 § sista stycket ävensom av 212 §. Uttrycklig bestämmelse i lag, att de nya stadgandena skola gälla även avhysning till verkställande av utslag i brottmål, synes vara överflödig. Det kan erinras, att stadgandena om kvarstad och skingringsförbud i 183—186 §§ utsökningslagen, vilka med hänsyn till det sammanhang, vari de infogats, måste anses omedelbart avse blott handräckningsåtgärd, varom exekutiv myndighet förordnat, likvisst utan tvivel äro tillämpliga jämväl om åtgärden grundas på domstols förordnande vare sig i tvistemål eller i brottmål.

Vinner erinringen mot förslagets andra stycke ej beaktande, kunde detta stycke utformas till en särskild lag.

Ur protokollet:
A. V. Stenkula.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1925.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, HANSSON, LINDERS, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Nothin anmäler lagrådets den 16 i denna månad avgivna utlåtande över det den 23 sistlidne januari till lagrådet remitterade förslag till *lag angående meddelande av underrättelse rörande sökt verkställighet av vräkning.*

Efter redogörelse för utlåtandet anför föredraganden:

»Lagrådet har funnit den föreslagna underrättelsefristen av fyra dagar för lång samt hemställt, att fristen måtte sålunda förkortas, att underrättelse skall hava meddelats sist dagen före avhysningen, eller möjligen sist å andra dagen före densamma. I anledning härav vill jag — under hänvisning till vad jag vid remissen till lagrådet av ifrågavarande förslag anfört — framhålla, att här föreligger en intressekollision mellan å ena sidan den avträdande hyresgästen samt å andra sidan hyresvärden och tillträdande hyresgäst. Vid bestämmande av fristens längd gäller det att riktigt avväga båda parternas berättigade intressen. Nu hava av de hörda myndigheterna med praktisk erfarenhet på området endast några av överexekutorerna i städerna förordat en kortare tidsfrist än fyra dagar. Det stora flertalet har däremot intet haft att invända mot den föreslagna fristen, varjämte två länsstyrelser och en överexekutor i stad hemställt, att tidsfristen måtte sättas till åtta dagar. Vid sådant förhållande finner jag anledning icke föreligga att göra någon förkortning av den föreslagna tidsfristen.

Vid remissen av ifrågavarande ärende till lagrådet har jag erinrat, att den föreslagna tidsfristen av fyra dagar endast avsetts att vara en minimitid och att utmätningsmannen vore oförhindrad att medgiva längre anstånd. Lagrådet har emellertid ifrågasatt huruvida förslagets bestämmelser med den avfattning de erhållit vore att tolka på detta sätt samt ansett det böra uttryckligen stadgas, att utmätningsmannen skulle äga att, där förhållandena därtill föranledde, medgiva skäligt anstånd med verkställigheten, varvid lagrådet föreslagit en maximitid för anståndet av åtta dagar. Då det synes angeläget, att varje tvivelsmål rörande de föreslagna bestämmelsernas rätta tolkning på denna punkt undanröjes, finner jag lika med lagrådet att det bör tydligen utsägas, att utmätningsmannen äger att medgiva skäligt anstånd med verk-

ställigheten utöver den stadgade tidsfristen av fyra dagar. Däremot anser jag, att den föreslagna maximitiden av åtta dagar är för kort. Av de inkomna yttrandena framgår, att i vissa fall, där ömmande omständigheter förelegat, anstånd lämnats intill fjorton dagar. Då det med hänsyn till de växlande förhållandena lärer vara svårt att fastslå en viss absolut maximitid, synes det vara tillräckligt med ett stadgande, att utmätningsmannen skall kunna medgiva skäligt anstånd. Ganska allmänt brukas redan för närvarande, att utmätningsmannen lämnar anstånd med vräkning, och några klagomål över missbruk i sådan riktning, att för långt anstånd lämnats, synas icke hava förekommit. Lämnar utmätningsmannen för långt anstånd, blir det tjänstefel från hans sida.

Beträffande vräkning ur tjänst genom polismyndighet enligt 5 § legostadgan har lagrådet ifrågasatt, huruvida sådan vräkning innefattade en av polismyndigheten företagen avhysning från en i och för tjänsten upplåten bostadslägenhet. Lagrådet synes anse, att här blott vore fråga om en form för tjänsteavtalets upplösande före avtalstidens utgång mot tjänstehjonets vilja, vilket upplösande komme till stånd genom polismyndighetens tillsägelse. Denna uppfattning låge — enligt vad lagrådet vidare anför — till grund för det år 1919 till lagrådet remitterade förslaget om upphävande av vissa bestämmelser i legostadgan samt hade ej heller motsagts i det av lagrådet avgivna yttrande över sagda förslag. Vore det sålunda utvecklade riktigt, syntes något behov av bestämmelser i förslagets riktning icke föreligga beträffande vräkning ur tjänst enligt legostadgan. Lagrådet hemställer alltså, att andra stycket måtte utgå ur förslaget.

Enligt det år 1919 till lagrådet remitterade förslaget om upphävande av vissa bestämmelser i legostadgan skulle bland annat stadgandet om medverkan från polismyndighets sida i vissa fall för tjänsteavtalets hävande upphöra att gälla. Härom anförde dåvarande departementschefen, att enligt 5 § legostadgan husbonden måste anlita polismyndighets medverkan för en rättsenlig upplösning av tjänsteförhållandet, då han ville avskeda arbetstagaren. Denna bestämmelse, som icke ens vore allmänt känd inom de kretsar, för vilken den gällde, tillämpades dock emellanåt. Att den saknade berättigande under nuvarande förhållanden behövde ej närmare utvecklas. Av den avfattning, förslaget fått, framginge enligt departementschefens mening, att någon ändring icke skedde beträffande husbondens skyldighet och befogenhet att anlita myndighet vid vräkning av tjänaren ur dennes bostad.

I denna fråga anförde lagrådet år 1919, att förslaget, av departementschefens yttrande att döma, vilade på den tydning av vad i legostadgan betecknades såsom vräkning, att polismyndigheten dels beslutade om tjänsteavtalets hävande, dels omedelbart verkställde beslutet. Och förslaget syntes böra sålunda förstås, att vad 5 § innehölle om verkställigheten, om vräkning ur bostaden, lämnades orubbat. Departementschefen anförde härutinnan — fortsätter lagrådet i 1919 års utlåtande — att av den av-

fattning förslaget fått framginge, att ändring icke skedde beträffande husbondens skyldighet och befogenhet att anlita myndighet vid vräkning av tjänaren ur dennes bostad. Det vore ju ej heller rimligt vare sig att hänvisa husbonden till den utväg allmänna lagstiftningen hölle honom öppen — han bleve då, enär utsökningslagen icke medgåve handräckning för tjänstehjons skiljande ur tjänst, nödsakad utverka sig dom i fråga om flyttningen — eller att låta husbonden själv företaga vräkningen ur bostaden. På anförda skäl hemställde emellertid lagrådet, att förslaget måtte erhålla en avfattning, som läte 5 § kvarstå oförändrad, vilken hemställan vann departementschefens beaktande.

Då lagrådet sålunda år 1919 anför, att omförmälda lagförslag syntes böra sålunda förstås, att vad 5 § legostadgan innehölle om verkställighet, om vräkning ur bostaden, lämnades orubbat, synes man knappast, på sätt i det den 16 februari 1925 avgivna lagrådsyttrandet gjorts gällande, kunna utgå ifrån att man år 1919 ansett, att vräkning enligt nämnda lagrum icke jämväl innefattade en vräkning ur den med tjänsten förenade bostaden. Oavsett huru denna fråga teoretiskt bör besvaras, har lagrummet emellertid i praxis allmänt givits den tolkning, från vilken jag vid ärendets anmälan inför Kungl. Maj:t den 23 sistlidne januari utgått. Detta lärer framgå av de yttranden, som över lagutkastet avgivits av länsstyrelserna och överexekutorerna i städerna. Redan i tillstyrkandet av utkastet lärer ligga ett biträdande av denna tolkning, då ju andra stycket i utkastet med en annan tolkning skulle hava saknat berättigande. Emellertid kan ytterligare hänvisas till vad landsfogden i Jönköpings län yttrat om vräkning ur tjänst, varav lärer framgå, att han för sin del anser åtgärden innefatta jämväl vräkning ur bostad. Men med denna tolkning av lagrummet synes någon anledning att från lagens tillämplighetsområde undantaga dylik vräkning icke föreligga.

I övrigt hava de av lagrådet framställda erinringarna iakttagits.

I enlighet härmed har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta dels förslag till *lag om ändrad lydelse av 193, 194, 195 och 212 §§ utsökningslagen* och dels förslag till *lag angående meddelande av underrättelse i visst fall före vräkning ur tjänst m. m.*»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag och hemställer, att förslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Arvid Torold.

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1925.